

ЮВІЛЕЇ

ВІТАЄМО ПРОФЕСОРА ВАЛЕНТИНУ ІВАНІВНУ СТАТЕЄВУ З ЮВІЛЕЄМ!

Валентина Іванівна Статєєва народилася в с. Смідин Старовижівського району Волинської області в сім'ї сільських трудівників. Смідинську середню школу закінчила в 1966 році зі срібною медаллю. Упродовж 1966–1971 років навчалася на філологічному факультеті Ужгородського державного університету, одержала диплом із відзнакою. Гортаючи матеріали особової справи, знаходимо інформацію про те, що Валентина Іванівна пройшла трудовий шлях від коректора газети «Закарпатська правда», старшого лаборанта, асистента, доцента до професора кафедри української мови Ужгородського національного університету, де плідно трудилася упродовж кількох десятиліть.

Працюючи на кафедрі, навчалася в заочній аспірантурі, виконувала кандидатське дисертаційне дослідження «Дедемінутивация в українській мові» під керівництвом професора Й.О. Дзендзевського. У 1982 році успішно захистила дисертацію, здобувши ступінь кандидата філологічних наук. У 1988 році присвоєно звання доцента по кафедрі української мови. Валентина Іванівна продовжувала активно займатися науковою роботою. І в 1999 році рішенням Атестаційної комісії МОН України їй присуджено науковий ступінь доктора філологічних наук на підставі прилюдного захисту докторської дисертації на тему «Світоглядно-мовна концепція українських письменників кінця XIX початку XX ст. (на матеріалах спадщини М. Коцюбинського, Лесі Українки, Б. Грінченка)». Учене звання професора по кафедрі української мови присвоєно в 2001 році. Професор В.І. Статєєва викладала на найвищому науковому й методичному рівні різні дисципліни мовознавчого циклу. Її лекції завжди насичені найновішими вагомими фактами з відповідними глибокими коментарями.

Цінним є друкований науковий доробок професора В.І. Статєєвої. Зокрема, відзначимо особливо монографію «Українські письменники про проблеми літературної мови та мовознавства кінця XIX – початку XX с. (на матеріалах спадщини М. Коцюбинського, Лесі Українки, Б. Грінченка та ін.)». Ужгород: Патент, 1997. 408 с.). У цій фундаментальній праці авторка вперше системно представила погляди зазначених письменників на актуальні проблеми української мови та мовознавства

на перетині XIX – XX століть. Робота складається з перемови, трьох розділів, ґрунтовних висновків, використаної літератури (близько 400 джерел!), а також іменного покажчика, за допомогою якого легко можна орієнтуватися в тексті. Професору В.І. Статєєвій вдалося у цій праці розкрити невідомі чи малодосліджені факти діяльності визначних українських письменників Михайла Коцюбинського, Лесі Українки, Бориса Грінченка та низки інших діячів, які зробили значний внесок у боротьбу за різнобічне функціонування української мови в до-революційний період, є знаковими посталями в історії української науки й культури.

Проф. В.І. Статєєва упорядкувала й уперше опублікувала «Назви метеорології українських говорів Закарпаття, зібрані М.А. Грицаком» (Ужгород: Патент, 1999. 32 с.). У цьому виданні надруковані «Матеріали до питальника для збирання назв народної метеорології говорів Закарпатської обл.», які підготував відомий український діалектолог Микола Андрійович Грицак. У передмові В.І. Статєєва зазначає, що цей питальник, укладений ще 1968 року, донині найповніше представляє українську народну лексику й фразеологію, пов'язану з однією з найважливіших сторін життєдіяльності людини – явищами природи. Цілком умотивовано Валентина Іванівна пише про те, що така програма є цікавою не тільки мовознавцям, а й етнографам, фольклористам, історикам, географам, метеорологам, спонукаючи їх до фіксації та вивчення народних прикмет про погоду, легенд, переказів, прислів'їв, приказок, загадок, пісень, коломийок тощо.

У 2001 році виходить із друку ще одне цікаве видання – «Історія української літературної мови» у двох частинах. Навчально-методичний посібник для студентів філологічних спеціальностей університетів (спеціальність «Українська мова і література»). Праця Валентини Іванівни Статєєвої є й нині добрим помічником студентів у підготовці до практичних занять із цього важливого розділу фахової підготовки філологів. Тут представлені традиційні й новітні погляди вчених на низку питань, що стосуються часу виникнення, періодизації української літературної мови тощо.

Часто студенти також просять на кафедрі працю «Роль Тараса Шевченка в історії української літературної мови: Текст лекцій» (51 с.), яку опублікувала проф. В.І. Статєєва у 2001 році. Вузлові питання тут: 1) Пантелеймон Куліш про мову Тараса Шевченка; 2) Мова Тараса Шевченка у публікаціях журналу «Рідна мова» (1933–1939); 3) Погляди Тараса Шевченка на мову. Ця розробка Валентини Іванівни є взірцем того, як скрупульозно потрібно ставитися до опрацювання джерельної бази, як вио-

кремити головне, характеризуючи внесок Т.Г. Шевченка у формування, розвиток і функціонування української мови.

Окремо хочеться написати про те, якою глибоко мислячою, педантичною, точною, обов'язковою є професор Валентина Іванівна Статєєва. Її ім'я, її праці відомі не лише в Україні, а й далеко за її межами. Її часто цитують магістранти, аспіранти, докторанти, виконуючи свої наукові дослідження. Професор В.І. Статєєва обиралася членом спеціалізованих учених рад із захисту докторських і кандидатських дисертацій в Ужгородському і Чернівецькому національних університетах, в УжНУ була секретарем спеціалізованої ради. Виступала офіційним опонентом низки дисертаційних досліджень, написала десятки відгуків про автореферати дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора й кандидата філологічних наук. Була і в складі редакційних колегій багатьох наукових видань, часто брала участь у міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях.

Під керівництвом професора В.І. Статєєвої написано сотні курсових робіт, десятки бакалаврських та магістерських досліджень, а Василь Шаркань (аспірант Валентини Іванівни, нині успішний, креативний педагог, заступник декана філологічного факультету УжНУ) захистив кандидатську дисертацію.

Валентина Іванівна відкрито висловлює свою думку, відстоює свою позицію. І це вона робить завжди аргументовано, логічно, переконливо.

Із щирою вдячністю згадую підтримку й допомогу професора В.І. Статєєвої у переломні моменти мого становлення як викладача й науковця. Її слово, її думка завжди бралася до уваги, вони були визначальними!

Завжди елегантно одягнена, усміхнена і водночас строга до себе, колег і студентів – така вона, наша Валентина Іванівна Статєєва, доктор філологічних наук, професор, відома постать у сучасному українському мовознавстві.

Через різні обставини Валентина Іванівна нині не працює на кафедрі української мови. Та кожен раз здається – ось зараз відчиняться двері і зайде вона швидкою ходою, повна нових ідей, нової енергії, якою щедро ділитиметься з нами.

Валентина Іванівна виховала прекрасну дочку Наталю, має двох онуків, якими радо опікується, і вони її люблять понад усе.

Як люблять, шанують і пам'ятають тисячі випускників філологічного факультету, і з удячністю згадують її як прекрасного педагога й ученого.

Чи не з усіх куточків України надійшли вітання з нагоди Ювілею професора Валентини Іванівни Статєєвої (тут подаю надіслані на мою адресу):

Світлана Биби́к (Київ): Ми любимо її. Передавайте від нашого відділу культури мови і стилістики Інституту української мови НАН України та від Світлани Яківни Єрмоленко особисто щирі вітання. Хай їй здоровиться! Вона – достойна людина!

Олена Кульбабська (Чернівці): Учора вітала шановну Валентину Іванівну із золотим Ювілеєм.

Оптимістична, дотепна, вдячна Богові й Людям. Для щирого спілкування немає відстані й часу. Відчуття, ніби завтра засідання спецради в Чернівецькому університеті й знову лунатиме висока думка Професора Валентини Іванівни Статєєвої! Многая літа!

Світлана Шабат-Савка (Чернівці): Найщиріші вітання вельмишановній Валентині Іванівні з Чернівців! Міцного здоров'я, невичерпної життєвої снаги і Божої ласки

Зоряна Купчинська (Львів): Кафедра української мови імені професора Івана Ковалика Львівського національного університету імені Івана Франка щиро вітає ювілярку! Многая літа!

Світлана Пахомова (Пряшів): Щиро вітаю! Бажаю міцного здоров'я, миру і оптимізму!

Юрій Громик (Луцьк): Перекажіть щонайщиріші вітання шановній Валентині Іванівні з Волині, з Луцька! Многая літа в добрім здоров'ї!

Григорій Аркушин (Луцьк): Найщиріші вітання з нагоди Ювілею, вельмишановна Валентино Іванівно!

Світлана Богдан (Луцьк): Вітання Ювілярці й многоліття!

Світлана Ковтюх (Кропивницький): Передайте, будь ласка, Валентині Іванівні – красивій людині, непересічному науковцеві, фантастичній жінці – найщиріші побажання здоров'я, щастя, любові, достатку, поваги від колег та учнів, усіляких гараздів.

Галина Вокальчук (Рівне): Найщиріші вітання! Многая літа!

Віктор Мойсієнко (Житомир): З роси і води, пані Валентино!

Любов Струганець (Тернопіль): Дорога Валентино Іванівно! З ювілеєм! Усіляких Вам гараздів!

Світлана Ігнатєва (Дніпро): Щирі вітання ювілярці з Дніпровської політехніки!

Микола Лесюк (Івано-Франківськ): Приєднується до привітань!!!

Оксана Максимюк: Щирі вітання!

Анна Гецько: Щирі вітання Валентині Іванівні й глибока шана!

Єлизавета Барань: Вітаємо Валентину Іванівну з ювілеєм! Многая і благая літа!

Тетяна Лях: Сердечно вітаю!!!

Людмила Мавроматі: Многії і благії літа, шановна Валентино Іванівно!

Марія Чорній: Прийміть і мої вітання п. Валентино! Божої благодаті на довгі й щасливі роки!

Марія Чендей-Трещак: Одна з тих викладачів, кого глибоко поважали студенти. Щирі вітання!

Оксана Дусин: Вітаємо Вас!!! Здоров'я міцного та щастя людського на многії і благії творчі й успішні літа!!!!!!!

Вітання від недавніх вихованців проф. В.І. Статєєвої:

Марія Сивоус: Найщиріші вітання Вам, Валентино Іванівно!

Олеся Чепелюк: Всіх благ! Вітаю, шановна Валентино Іванівно!

Наташа Барна: Прийміть щирі вітання від мене!

Євгенія Шпілька: Найщиріші вітання Валентині Іванівні!

Іванка Когутич: Щирі вітання Валентині Іванівні!

Ксенія Шокіна: Приєднуюся до вітань!

Христя Ярема: Щирі вітання Валентині Іванівні! Многая літ!

Наталія Павлик: Щирі вітання! Многая літ!

Колеги з рідної кафедри приєднуються до цих побажань і щиро вітають Ювілярку. Многая і благая літ, вельмишановна й дорога Валентино Іванівно!

Наталія Венжинович,

доктор філологічних наук,

професор кафедри української мови

Ужгородського національного університету

<https://orcid.org/0000-0002-0230-4118>